

NARODNI
DOM
MARIBOR

Festival Maribor

16.–25. 9.
2021

18.

september 2021, ob 19.30
Dvorana Union, Maribor

MAKEDONISSIMO

Simon Trpčeski, klavir

Hidan Mamudov, klarinet, saksofon, kaval

Aleksandar Krapovski, violina

Aleksander Somov, violončelo

Vlatko Nušev, tolkala

Pande Šahov (1973)

»Pletenki« (Pleti), venček
makedonskih ljudskih plesov
in spevov

1. plet

Pembe
Buvčansko
Berovka
Maleševka
Crnogorka

2. plet

Čije je ona devojče (posvečeno
materi in očetu Simona
Trpčeskega)
Ibrahim odža
Beranče

3. plet

Filka, moma
Sitna lisa
Staro Čunovo
Ratevka
Dračevka

4. plet

Ne si go prodavaj, Koljo, čiflikot
Žetvarki
Čučuk

5. plet

Veligdensko
Piperkovo
Pomniš li libe, Todoro
Janino

6. plet

Metovo
Pelistersko
Postupano

M

akedonski skladatelj **Pande Šahov** je študiral pri Ristu Avramovskem in Tomislavu Zografskem v Severni Makedoniji ter pri Julianu Andersonu na Kraljevem kolegiju za glasbo v Londonu, potem pa se je vpisal na doktorski študij na Kraljevi univerzi Holloway v Londonu pod mentorstvom Philipa Cashiana. Šahov deluje v Angliji kot učitelj na Kraljevem kolegiju za glasbo v Londonu. Njegovo glasbo so izvedli priznani ansambli, kot so Simfonični orkester iz Bournemoutha, Makedonski simfonični orkester, Filharmoniki iz Sofije in ansambel Chroma.

Skladateljevo celovečerno delo *Pletenki* oziroma *Pleti* črpa iz bogastva makedonske ljudske glasbe, ki pa ni predstavljena le kot nekakšen muzejski etnomuzikološki artefakt, temveč je postavljena v sodobni kontekst, zato se pogosto križa z ritmi in barvami, ki prihajajo iz sodobne popularne kulture. Skladba tako postavlja v središče makedonsko glasbeno izročilo, vendar pri tem ne sledi povsem kriterijem avtentičnosti, ki jih postavlja etnomuzikološka stroka. Skladatelj je po lastnih besedah skušal »originalni material postaviti v svoj lastni zvočni svet, na katerega sta v enaki meri vplivala tudi osnovna impresionistična težnja po prevladi zvočne barve in jazzovska harmonija«. Iz tega nastaja glasba, ki je predvsem virtuozna in v vsakem trenutku muzikalna, vabljava tako za izvajalca kot za poslušalce. Idejo za skladbo, ki bi črpala iz makedonske ljudske glasbe, je dal znameniti makedonski pianist Simon Trpčeski, ki se je že dalj časa strastno zanimal za folklorno zapuščino svojega naroda.

Za makedonsko ljudsko glasbo so značilni predvsem kompleksni metrično-ritmični vzorci, pogosto povezani s starinskimi plesnimi koraki. Raznoliko bogastvo makedonskega glasbenega narodnega blaga je povezano z različnimi kulturami, ki so se križale in vzajemno osvajale po Balkanu ter pri tem vplivale na lokalno prebivalstvo, ki jih je kmalu vzelo za svoje. Med najbolj slavne makedonske folklorne prvine sodi ples oro, ki je bil v času povečanega zanimanja za etnomuzikološka odkritja z uspehom predstavljen po vsem svetu. Asimetrične ritme, ki so značilni za makedonsko ljudsko glasbo, srečamo sicer tudi pri ljudski glasbi drugih balkanskih narodov, toda zdi se, da jim v primeru makedonske ljudske glasbe posebno avtentičnost podeljuje povezava z makedonskim

jezikom, v katerem so vsi zlogi enako dolgi, ne glede na to, iz koliko fonemov so sestavljeni.

Skladbo iz šestih stavkov lahko razumemo kot preplet ljudskih plesov in pesmi, zato jih skladatelj imenuje »pleti«; po tej tehniki je povzet tudi naslov dela. Prvi plet izstopa po tem, da poteka v simetričnem dvočetrtinskem taktu, sestavlja pa ga niz plesov oro. V prvem skladatelj kombinira modalno lestvico z orientalskimi vplivi, vsi motivi pa so prevzeti iz ljudske zapuščine. Drugi plet temelji na pesmih in plesih, ki potekajo v dvanajstosminkem taktu, pri čemer razporeditev poudarkov vedno sledi nesimetrični shemi. Pričenja se s pesmijo »Čije je ona devojče«, ki je posebno blizu pianistu Trpčeskemu, saj je zaznamovala njegovo mladost. Gre za nežno lirično pesem, eno prvih, ki so bile zapisane v etnomuzikoloških raziskavah na makedonskih tleh. Pesem »Ibrahim odža« je popularna tudi v sosednjih državah, pri čemer se jo tako poje kot tudi pleše, medtem ko je ples »Beranče« namenjen samo moškimi plesalcem. Tretji plet poteka v devetosminkem taktu, ki sledi metrični shemi $2 + 2 + 2 + 3$. Pričenja se z eno najbolj znanih makedonskih ljudskih pesmi, sledita pa dva plesa, prvi melanholičen, drugi odločen in optimističen. Četrty plet izkorišča dve najbolj nenavadni metrični shemi: osemnajstosminkski takt z vzorcem $2 + 2 + 3 + 2 + 2 + 3 + 2 + 2 +$ in dvaindvajsetosminkski takt z vzorcem $2 + 2 + 3 + 2 + 2 + 3 + 2 + 2 + 2 + 2$. Kljub izredni kompleksnosti obeh vzorcev glasba vseeno poteka gladko in ne izdaja nesimetričnosti ritmičnih poudarkov. Zadnji ples oro (»Janino«) se je izvorno izvajal na kaval (lesena verzija kljunaste flavte, značilna za južni Balkan) ali na gajde (posebna oblika dud), transkripcijo Šahova pa gre razumeti kot posvetilo znamenitemu mojstru na gajde, Peceju Atanasovskemu. Peti plet sloni na pesmih in plesih v sedemosminkem taktu, ki je najpogostejši v makedonski ljudski glasbi, največkrat pa nastopa v vzorcu $3 + 2 + 2$. Drugi ples, »Sitna lisa«, prinaša modulacijo v miksolidijski modus, hkrati z njim pa spremembe v ritmičnem vzorcu. Zadnji, šesti plet prinaša tri plese v trinajstosminkem taktu z vzorcem $2 + 2 + 2 + 3 + 2 + 2$. Skladba se zaključi z dvema najbolj znanima plesoma oro: »Pelisterskemu oru« sledi »Postupano«, odločni ples iz okolice Skopja, ki poskrbi za efektiven zaključek dela.

Skladba je krstno izvedbo doživela maja leta 2017 na Festivalu Ludwigsburg v Nemčiji, nato so sledile izvedbe

v Veliki Britaniji (London, Liverpool, Birmingham), Franciji (Lille), na Poljskem (Varšava, Szczecin, Gdansk, Katowice), Nizozemskem (Amsterdam), Srbiji (Beograd) in Južni Koreji. Slišali smo jo lahko tudi na Festivalu Ljubljana.

Gregor Pompe

Foto: Slavco Spirovski KulturOp

Več o nastopajočih lahko preberete v programski knjižici Festivala Maribor 2021 ali na naši spletni strani www.festivalmaribor.si.

NAPOVEDUJEMO IN VABIMO

19. september 2021, ob 11.00
Velika dvorana, SNG Maribor

SIMFONIČNO POPOTOVANJE RITMA

Slovenski tolkalni projekt
Simfonični orkester SNG Maribor
Jera H. Petriček, dirigentka

Matineja za celotno družino

Vstopnice: 5 €

20. september 2021, ob 19.30
Dvorana Union, Maribor

VAM JE ŠE VŠEČ BRAHMS?

Aleksander Somov, violončelo
Simon Trpčeski, klavir

*Spored: Robert Schumann, Johannes Brahms, Anton Webern,
Dmitrij Šostakovič*

Vstopnice: 15 € / 12 € / 7,50 €

21. september 2021, ob 19.30
Dvorana Union, Maribor

SIMON TRPČESKI IN PRIJATELJI

Simon Trpčeski, klavir
Hidan Mamudov, klarinet, saksofon, kaval
Aleksandar Krapovski, violina
Sorin Spasinovici, viola
Aleksander Somov, violončelo
Vlatko Nušev, tolkala

*Spored: Dmitrij Šostakovič, Tome Mančev, Max Bruch, Francis
Poulenc, Pande Šahov, Guillaume Connesson*

Vstopnice: 15 € / 12 € / 7,50 €

NAPOVEDUJEMO IN VABIMO

25. september 2021, ob 19.30
Dvorana Union, Maribor

NI VRNITVE V NORMALNOST

No Borders Orchestra

Premil Petrović, dirigent

Vladimir Kostov, violina

Spored: John Adams, Max Richter, Ivan Božičević, Richard Strauss

Vstopnice: 25 € / 20 € / 12,50 €

Producent

S podpora

MESTNA OBČINA MARIBOR

V koprodukciji z

**OPERABALET
MARIBOR**

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
SLOVENE NATIONAL THEATRE

V sodelovanju z

**DRUGA
GODBA**

Pokrovitelja koncerta

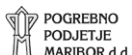
Uradni vinar

Uradni prevoznik

PORSCHE
MARIBOR

Pokrovitelja

Medijski pokrovitelji

VEČER

RADIO CITY

Partner

zadruga